

Van toetsscore naar hulpprogramma

Met de vernieuwing van het Cito Volgsysteem jonge kind sluiten de toetsen en het Hulpprogramma Peutervolgsysteem niet meer optimaal op elkaar aan. In deze folder geven wij overzichtelijk aan hoe u de koppeling maakt tussen de onderdelen uit de toetsen en het hulpprogramma. Kortom, hoe komt u van toetsscore naar hulpprogramma?

Het Cito Volgsysteem jonge kind bestaat voor peuters uit meerdere onderdelen:

- Rekenen voor peuters (2010)
- Taal voor peuters (2010)
- Observatielijst peuters Sociaal-emotioneel functioneren (2012)
- Hulpprogramma Peutervolgsysteem (2005)

Het hulpprogramma bestaat uit vier hulpboeken:

- Hulpboek Peuterobservatielijst
- Hulpboek Ordenen
- Hulpboek Ruimte
- Hulpboek Taal

In de hulpboeken staan activiteiten die u met een kind kunt uitvoeren. Op basis van uw analyse van de ontwikkeling van een kind kiest u activiteiten uit de hulpboeken.

Optimale koppeling

Bij de vernieuwing van de toetsen voor peuters zijn onderdelen uit verschillende toetsen samengevoegd. Onderdelen uit de toets Ordenen (2000) en de toets Ruimte (2000) uit het Peutervolgsysteem zijn bijvoorbeeld samengevoegd in de toets Rekenen voor peuters. Ook zijn onderdelen uit toetsen anders geordend of benoemd. Hierdoor is er geen een-op-een relatie met het bestaande hulpprogramma. Het hulpprogramma bevat bovendien meer onderdelen dan in de toetsen van het Cito Volgsysteem jonge kind zijn onderscheiden. Omdat deze extra onderdelen wel een belangrijke voorwaarde voor de ontwikkeling van kinderen zijn, hebben we ze in de overzichten opgenomen.

Overzichten van toetsscore naar hulpprogramma

De overzichten hierna geven per toets suggesties over de koppeling naar het hulpprogramma. In een oogopslag ziet u welke onderdelen van het hulpprogramma u kunt gebruiken wanneer een kind extra aandacht nodig heeft op een bepaalde categorie binnen een toets of observatielijst. Ook kunt u snel zien voor welke andere onderdelen activiteiten in het hulpprogramma zitten.

Rekenen voor peuters

Categorieën	Onderdelen Hulpboek Ordenen	Onderdelen Hulpboek Ruimte
Getalbegrip	2.6 Vergelijken 2.6.1 Een-een relaties 2.6.2 Veel en weinig (hoeveelheden) 2.7 Tellen 2.7.1 Telrij 2.7.2 Synchroon tellen 2.7.3 Handig tellen	
Meten	2.4 Grootte 2.4.1 Groot en klein 2.4.2 Dik en dun 2.4.3 Lang en kort 2.5 Seriëren 2.5.1 Globaal seriëren op grootte 2.5.2 Seriëren op dikte of lengte 2.6 Vergelijken 2.6.2 Veel en weinig (inhoud)	
Meetkunde	2.2 Vorm 2.2.1 Rond of hoekig 2.2.2 Bol of kubus of cilinder 2.2.3 Cirkel of vierkant of driehoek 2.3 Classificeren 2.3.1 Globaal classificeren op soort 2.3.2 Classificeren op kleur of vorm (vorm)	2.2 Het kennen van houdingen 2.2.1 Standbeeld 2.2.2 Wat doe ik? 2.3 Het structureren van houdingen en bewegingen 2.3.1 Doe maar na 2.4 Het hanteren van ruimtelijke begrippen 2.4.1 Waar ben ik? 2.4.2 Waar ga ik naartoe? 2.5 Het structureren van de ruimte 2.5.1 Weggetje lopen 2.6 Het hanteren van ruimtelijke begrippen 2.6.1 Waar is Primo? 2.6.2 Waar gaat Primo naartoe? 2.7 Het structureren van de ruimte 2.7.1 Wereldspelmateriaal 2.8 Het hanteren van ruimtelijke begrippen 2.8.1 Praatplaat
Toets kleur	2.1 Kleur 2.1.1 Rood of blauw of geel 2.1.2 Groen of oranje of paars of bruin 2.3 Classificeren 2.3.2 Classificeren op kleur of vorm (kleur)	
Toets lichaamsdelen		2.1 Kennen van lichaamsdelen 2.1.1 Mijn hoofd 2.1.2 Mijn armen en benen 2.1.3 Mijn lichaam

Taal voor peuters

Categorieën	Onderdelen Hulpboek Taal	Toelichting
Passieve woordenschat	2.2 Trefwoord herkennen 2.7 Woordenschatontwikkeling 2.9 Zinnen maken* 2.10 Interactief voorlezen*	De onderdelen 'Zinnen maken' en 'Interactief voorlezen' stimuleren impliciet de woordenschat van kinderen. Bij het maken van zinnen leren kinderen kenmerken van een begrip, waardoor ook de woordenschat gestimuleerd wordt. Tijdens het interactief voorlezen worden kinderen vertrouwd met begrippen uit een prentenboek door het gebruik van afbeeldingen, concrete materialen en boekentaal en het praten over het verhaal.
Definitievaardigheid	2.8 Definitievaardigheid 2.9 Zinnen maken*	Het onderdeel 'Zinnen maken' stimuleert impliciet de definitievaardigheid van kinderen. Bij het maken van zinnen leren kinderen actief kenmerken van een begrip te benoemen in een zin.
Kritisch luisteren	2.1 Luisteren naar geluiden en het herkennen ervan* 2.3 Luisteren naar een versje* 2.4 Luisteren naar opdrachten 2.5 Geluiden nabootsen* 2.6 Woorden en zinnen nazeggen* 2.9 Zinnen maken*	De onderdelen 'Luisteren naar geluiden en het herkennen ervan', 'Luisteren naar een versje' en 'Geluiden nabootsen' kunt u inzetten wanneer het kritisch luisteren door een laag taalbegrip nog lastig is voor een kind. Het onderdeel 'Zinnen maken' beïnvloedt impliciet het kritisch luisteren, waarbij kinderen een beschrijvende zin die de leidster uitspreekt aan een concrete situatie koppelen en waarbij ze zelf een beschrijvende zin leren maken.
Actieve woordenschat	2.7 Woordenschatontwikkeling 2.10 Interactief voorlezen* 2.11 Verhaal navertellen* 2.12 Zelf vertellen*	De onderdelen 'Interactief voorlezen' en 'Verhaal navertellen' en 'Zelf vertellen' stimuleren impliciet de actieve woordenschat van kinderen. Met verhalen, afbeeldingen, concrete materialen en gebeurtenissen worden kinderen uitgenodigd om actief begrippen te gebruiken.
Overige onderdelen	2.13 Visueel geheugen 2.14 Auditief geheugen	Naast concrete activiteiten voor het bevorderen van de taalontwikkeling, zijn in het Hulpboek Taal ook activiteiten met betrekking tot het geheugen opgenomen. Een goed visueel en auditief geheugen kunnen een positieve bijdrage leveren aan de taalontwikkeling.

* Onderdeel hangt impliciet samen met een categorie uit de toetsen, zie toelichting.

Observatielijst peuters Sociaal-emotioneel functioneren

Categorieën	Onderdelen Hulpboek Peuterobservatielijst
Sociaal gedrag	<p>2.3 Het kind beheerst zich niet bij boosheid of agressie</p> <p>3.1 Het kind laat over zich heenlopen</p> <p>3.2 Het kind weert zich niet in de grote groep</p> <p>4.3 Het kind durft zich niet spontaan te uiten in de groep</p> <p>4.5 Het kind is niet open of spontaan</p> <p>5.1 Het kind maakt moeilijk of geen contact met andere kinderen in de groep</p> <p>5.2 Het kind maakt geen oogcontact met de leidster</p> <p>5.3 Het kind heeft nauwelijks of geen contact met de leidster</p> <p>8.6 Het kind speelt vaak alleen</p> <p>8.7 Het kind verstoort het spel van andere kinderen</p>
Welbevinden	<p>2.3 Het kind beheerst zich niet bij boosheid of agressie</p> <p>3.1 Het kind laat over zich heenlopen</p> <p>3.2 Het kind weert zich niet in de grote groep</p> <p>3.3 Het kind gaat niet goed om met tegenslag of frustratie</p> <p>4.1 het kind voelt zich niet veilig in de grote groep</p> <p>4.2 Het kind heeft veel moeite om afscheid te nemen van ouder of verzorger</p> <p>4.3 Het kind durft zich niet spontaan te uiten in de groep</p> <p>4.4 Het kind is doorgaans bedrukt of verdrietig</p> <p>4.5 Het kind is niet open of spontaan</p> <p>4.7 Het kind heeft een gespannen houding</p>
Speelwerkhouding	<p>1.1 Het kind pakt dingen niet zelf (bijvoorbeeld speelgoed)</p> <p>1.2 Het kind ruimt dingen niet zelf op (bijvoorbeeld speelgoed)</p> <p>2.2 Het kind houdt zich niet aan de regels</p> <p>2.4 Het kind wacht niet tot het aan de beurt is</p> <p>3.4 Het kind heeft geen vertrouwen in zijn eigen doen en laten</p> <p>4.6 Het kind heeft geen plezier in activiteiten</p> <p>8.1 Het kind komt niet of met veel moeite tot spel</p> <p>8.2 Het kind kan niet langere tijd achter elkaar spelen</p> <p>8.4 Het kind heeft weinig of geen plezier in spel</p> <p>8.7 Het kind verstoort het spel van andere kinderen</p> <p>9.1 Het kind luistert niet naar opdrachten van de leidster</p> <p>9.2 Het kind maakt opdrachten van de leidster niet af</p> <p>9.3 Het kind kan niet lang met één activiteit bezig zijn</p> <p>9.4 Het kind maakt zelfgekozen opdrachten niet af</p>
Overige onderdelen	<p>1.3 Het kind eet niet zelfstandig een boterham (en dergelijke)</p> <p>1.4 Het kind drinkt niet zelf uit een beker</p> <p>1.5 Het kind trekt niet zelfstandig zijn jas uit</p> <p>2.1 Het kind begrijpt eenvoudige opdrachten (in de eigen taal) niet</p> <p>6.1 Het kind kan niet goed lopen</p> <p>6.2 Het kind kan niet goed rennen</p> <p>6.3 Het kind beweegt zich niet vrij</p> <p>6.4 Het kind heeft geen plezier in bewegen en bewegingsspel</p> <p>6.5 Het kind heeft er moeite mee doelgerichte bewegingen te maken</p> <p>6.6 Het kind kan kleine voorwerpen niet goed vasthouden</p> <p>8.3 Het kind kan geen doen-alsof-spelletjes spelen</p> <p>8.5 het kind brengt weinig tot geen variatie in zijn spel aan</p>